

Poznámky k referátu o Lockovi

Ladislav Hejdánek

This serves as a preparation for the final document:

[John Locke: Two Treatises of Government \(o povaze Lockova liberalismu\)](#)

jedná se o přípravu k tomuto výslednému dokumentu:

[John Locke: Two Treatises of Government \(o povaze Lockova liberalismu\)](#)

- ◆ přípravné poznámky, česky, vznik: leden 1950
- ◆ preparatory notes, Czech, origin: leden 1950

Poznámky k referátu o Lockovi¹ [1950]

Stav přirozený²

dokonalá svoboda v mezích přirozeného (přírodního) zákona

rovnost: všechna moc i právo (jurisdikce) je vzájemná (reciproká)

lidé jsou tu *přirozeně* a bez vlastního souhlasu nemohou *vypadnout*

stav *míru, dobré vůle, vzájemné pomoci* a zachování (záchovy)

život v souhlasu s *rozumem*

bez vyšší moci

nezávislost

tam má člověk dvojí moc:

1. dělat, cokoli uzná za vhodné k záchově své a ostatních (jiných), dovolí-li tak zákon přírody
2. trestat přestupky proti tomuto zákonu

přirozený zákon čili rozum učí všechno lidstvo (chce-li se kdo dát poučit), že není dovoleno ubližovati jinému na životě, zdraví, svobodě, majetku (possession)

je *jasný* (plain) a *srozumitelný* (intelligible) všem rozumným bytostem; ale lidé nejsou schopni se jím dát *zavázat* v jednotlivých případech (nejsou schopni *aplikace* pro své různé zájmy)

je *věčným zákonem* pro všechny lidi

všechny ostatní zákony a pravidla musí mu *odpovídati*; je vůlí Boží, jehož je prohlášením (declaration)

Stav přirozený (II.)

tímto zákonem je „založena“ *společnost, společenství*, které se liší od společnosti všech ostatních tvorů; je *pro všechny* lidi. A jenom pro zkaženost lidskou je potřeba se oddělit od tohoto *velkého přirozeného společenství* a utvořit menší a oddělené skupiny (associations)

Stav válečný

je stavem *nepřátelství* a *zhouby*; je prohlášením rozvážného a (po)klidného úmyslu – ať slovem, či činem – (opanovat) život jiného člověka

vyhlašuje jej *každý*, kdo chce dostat jiného člověka pod svou svrchovanou moc (nadvládu) (což je *útok na život*)

každý, kdo chce druhého zotročit: neboť bere-li *svobodu*, je třeba mít za to, že chce vzít vše (neboť svoboda je základem všeho)

je stavem *nepřátelství, nenávisť, násilí* a *vzájemné zhouby* (ničení)

násilí nebo prohlášený úmysl jeho užití tam, kde není obecné vyšší *instance* (common superior) *na zemi*, aby bylo možno se *odvolat* k její pomoci, znamená válečný stav (a tím právo na válku proti *útočníkovi*)

¹ Titulní strana rukopisu obsahuje přípis „(pro seminář AY [= Akademické Ymký])“ a „vedl dr. Patočka“. – Pozn. red.

² Méně čitelně připsáno: „≠ původní“. Jde o výpisky k Lockovu dílu *Second Treatise of Government*; srv. česky: J. Locke, *Druhé pojednání o vládě*, přel. J. Král, Praha 1992². – Pozn. red.

aby byl ukončen tento stav, opouštějí lidé stav přirozený a shromažďují se ve *společnost* (rozumně)

Občanská společnost

je zakládána, aby lidé skoncovali s válečným stavem; je třeba k tomu opustit přirozený stav
znaky: *jeden* (jednotný) *útvár* (body), *obecný zákon*, *soudcovství* (judikatura), *autorita* na rozhodování a trestání (exekutiva)

hlavním cílem je *zachování vlastnictví* (což = život, svoboda a statky)

nemůže existovat bez toho

exekutivní moc je odevzdána veřejnosti

je třeba *souhlasu* k vytvoření civilní společnosti; nikdo nemůže být donucen (consent, agreeing) za účelem pohodlného, bezpečného a mírumilovného žití uprostřed ostatních, při jistém držení (požívání) vlastnictví a větší jistotě přede všemi, kteří v ní nejsou

otázka svobod: i když se lidé vzdávají přirozené (přírodní) rovnosti, svobody a exekutivní moci, je to jen proto, aby každý mohl lépe *uchovat* sebe, svou svobodu a svůj majetek; *moc* společnosti (legislativy) nesmí přesahovat *obecné dobro*; musí zajišťovat každému vlastnictví